

Socio-Economic Development of India: Requirements and Reality

Seminar Proceeding

ISBN : 978-81-926956-7-9

:: Publisher ::

Principal,

Shri & Smt. P. K. Kotawala Arts College, Patan

Requirements and Reality
(Collection of Research Papers)

Edited By : Prin. Dr. L. S. Patel

© Copy Rights: Self

First Edition

Year : 2019

:: Publisher ::

Principal,

**Shri & Smt. P. K. Kotawala Arts College,
Patan**

Rs. 570-00

Printing By:

Kanaiya Xerox

INDEX

Sr. No.	Title and Authors	Page No.
1	SOCIO – ECONOMIC DEVELOPMENT OF INDIA : Reality and Requirements Dr. Pradeep Prajapati	01
3	ભારતનો સામાજિક આર્થિક વિકાસ : સિધ્ધિઓ અને પડકારો Dr. Leelaben M. Swami	26
4	ગુજરાતમાં ગ્રામીણ વિકાસની સમસ્યાઓ અને તેના ઉકેલની શક્યતાઓ ડૉ. એલ. એસ. પટેલ	39
5	The Elements of Leadership, Entrepreneurship and Career Development in Arvind Adiga's novel The White Tiger Prof. Jitendra P. Gohil	44
6	Housing Conditions in India - Rural-Urban Divide Mr. Dushyant Chawla Dr. Ashvinkumar K Prajapati	49
7	Emotional Adjustment of College Students with relation to their Socio-Economic Status and Area of Residence Dr. U. J. Goswami Miss Foram J. Modi	57
8	Environment and Sustainability Dr. Hitesh S. Viramgami Prof. Lakhansinh R. Thakor Prof. Pratik J. Suthar	60
9	Economic Self Dependence & Women Empowerment Dr. Rita H. Parekh	64
10	Tourism Development and Social Economic Growth in India Dr. Meena D. Agrawal	69
11	Economic Self-Dependence & Women Empowerment Pro. Sejalben B. Patel Dr. Sweetiben M. Makwana	74
12	Self – Dependence & Woman Empowerment Priyanka H. Shah	78
13	TOURISM & SOCIO-ECONOMIC DEVELOPMENT RAVAL HINA BEN K.	81
14	Digital Nation Prajapati Vijaykumar I.	89
15	Economical Empowerment of women by Financial Inclusion Dr. Riddhi Agrawal Dr. Siddhi Agrawa	93
16	TECHNOLOGY AND AGRICULTURAL DEVELOPMENT Dr. Rama J Shah	99
17	Health Issues in India and It's Effects on Economic Development DR. PRIYANKABEN G. SOLANKI	103

No.		Page No.
18	An Impact of New Technology of Agriculture Sector to Indian Economy Dr. Dasharathbhai B. Prajapati	105
19	HEALTH AND ECONOMICS DEVELOPMENT OSERVED IN BANASHKANTHA DISTRICT MS. PRATIKSHA CHAUHAN	107
20	Economics In literature Dr. Padmaxi N. Vyas	112
21	Technology and Agriculture Development Patel Rupal M.	116
22	वर्तमान भारत की आर्थिक एवं सामाजिक समस्याएँ प्रो. ऐ. के. जोशी	119
23	गाँधी की सामाजिक एवं अर्थनीति की परिकल्पना प्रो. ऐ. के. जोशी	125
24	कृषि अर्थव्यवस्था में महिलाओं का योगदान पटेल पिनल वी.	131
25	ભારતમાં નાના ખેડૂતોની વર્તમાન સમસ્યાઓ અને તેના ઉકેલની શક્યતાઓ. પ્રો.ઉમેદભાઈ એચ.પટેલ	134
26	શિક્ષણ અને સ્ત્રી-પુરુષ જાતિ પ્રમાણ વચ્ચેનો સંબંધ ડૉ.અલ્પેશ કે. પટેલ	138
27	ભારતના આર્થિક વિકાસની વાસ્તવિકતાઓ અને આવશ્યકતાઓ ડૉ. ભરતભાઈ પી. ચૌધરી	144
28	ગ્રામીણ અર્થવ્યવસ્થા અને વિકાસ ડૉ. હિરેન જે. રાવ	150
29	આર્થિક મુદ્દાઓ અને સુધારણાત્મક ઉકેલ શ્રીમાળી ગુરુ બ્રાહ્મણ સમુદાય વિસનગર ડૉ. ગજેન્દ્ર પી. શ્રીમાળી	154
30	મહારાષ્ટ્રી ચીમનાબાઈનું સ્ત્રી ઉત્કર્ષની પ્રવૃત્તિમાં પ્રદાન ડૉ. સંગીતા એન. બકોત્રા	157
31	પ્રાચીન-અર્વાચીન ગુજરાતની સામાજિક અને આર્થિક વિકાસનું એક કારણ - ધર્મોપદેશ	161

Sr. No.	Title and Authors	Page No.
32	કલ્યાણલક્ષી અર્થેશાસ્ત્ર અને ભારતીય અર્થતંત્ર ડૉ. અરવિંદ કે. પટેલ	167
33	ભારતનો આર્થિક વિકાસ ડૉ. આર.કે.શાહ	170
34	વર્તમાન સામાજિક અને આર્થિક સમસ્યાઓ ડૉ. પરેશ એ. શ્રીમાળી	174
35	માનવ વિકાસનાં સંદર્ભમાં મહિલા સશક્તિકરણ સીતાબહેન એમ. ખરાડી	181
36	ભારતીયમાં ખેત વિકાસ ક્ષેત્રે આધુનિક કૃષિ નીતિ અને યોજનાઓ Dr. Pravinbhai L. Patel	187
37	ભારતીય કુટુંબ વ્યવસ્થા અને તેનું સમાયોજન Dr. K. R. Odedra	192
38	આધુનિક ભારતની સામાજિક - આર્થિક સમસ્યાઓ અને ઉકેલ PRO. B. S. RATHOD	198
39	ગુજરાતમાં પ્રવાસન ઉદ્યોગનું વિહંગાવલોકન Dr. Amishaben N. Prajapati	204
40	અસમાન જાતિ પ્રમાણ અને મહિલાઓ નો દરજ્જો Dr. Jitendrakumar P.Damor	208
41	ભારતમાં નીચી ખેત ઉત્પાદકતા Dr. Prabhavanti G. Sherathia	213
42	પ્રાચીન ભારતમાં પર્યાવરણ જાળવણીના પ્રયત્નો Dr. Jitendrasinh R. Chudasama Mr. Gunjankumar Popatbhai Patel	218
43	ગ્રામીણ વિકાસમાં ઉદ્યોગોનો ફાળો પટેલ અપેક્ષાબેન એમ.	222
44	ભારતીય અર્થતંત્રમાં હીરા ઉદ્યોગનું કદ અને દિશા ડૉ. અશ્વિનકુમાર કે. પ્રજાપતિ	226
45	સમાજ પર સોશિયલ મીડિયાનો પ્રભાવ ડૉ. જયંતિલાલ કે. રાહોડ	232
46	“આરોગ્ય અને આર્થિક વિકાસ એક અભ્યાસ” ડૉ. પદમા આર. તડવી	237

ભારતમાં નીચી ખેત ઉત્પાદકતા

Dr. Prabhavanti G. Sherathia
Economics Department,
Shri B. P. Brahmhatt Arts and
M. H. Guru Commerce College Unjha

પ્રસ્તાવના:

આદિમાનવથી લઈને આધુનિક માનવ સુધીનાં વિકાસનાં પાયામાં ખેતીક્ષેત્ર સમાયેલ છે. કોઈપણ દેશનાં આર્થિક વિકાસનાં પાયામાં અર્થતંત્રનાં જુદા જુદા ક્ષેત્રોનો ફાળો ખૂબ જ મહત્વનો હોય છે. પરંતુ અલ્પવિકસિત રાષ્ટ્રોમાં આર્થિક વિકાસને ઝડપી બનાવવા માટે વિકસિત રાષ્ટ્રોની તુલનામાં ખેતીક્ષેત્રનું પ્રભૂત્વ રહ્યું છે. વિકસિત રાષ્ટ્રોની ગૃહ પેદાશમાં ખેતીક્ષેત્રનો હિસ્સો તુલનાત્મક રીતે ઘટતો રહ્યો છે.

અર્થશાસ્ત્રી રન્નાર નર્કસ અને આર્થર લેવિસના મતે લાંબાગાળા સુધી સતત ઊંચો આર્થિક વિકાસનો દર સિદ્ધ કરવા માટે સૌ પ્રથમ ખેતીક્ષેત્રનું આધુનિકરણ કરીને ઊંચા દરે ઉત્પાદકતા વધારવી આવશ્યક છે જેથી અર્થતંત્રનાં અન્યક્ષેત્રોનાં વિકાસ માટે જરૂરી પ્રેરક બળ ઉદ્ભવે. પરંતુ કમનસીબે ભારતમાં ખેત ઉત્પાદકતા નીચી રહેવા પામી છે.

ખેત ઉત્પાદકતા એટલે ખેત પેદાશોનું હેક્ટરદીઠ ઉત્પાદન.

ભારતમાં આયોજનનાં અમલ બાદ ખેતીક્ષેત્રે વિકાસ પ્રેરક સુધારાઓ થયા છે. જેનાં દ્વારા ખેતીનાં વિકાસ માટે સઘન અને વ્યાપક પ્રયાસો કરવામાં આવ્યા છે. પરિણામે અનાજનાં ઉત્પાદનમાં વધારો થયો છે, તેમજ કેટલાંક રોકડિયા પાકોનાં ઉત્પાદનમાં પણ વધારો થઈ શક્યો છે. છતાં પણ ભારતની ખેતી આજે પણ કુદરતનાં અવલંબનમાંથી મુક્ત થઈ શકી નથી અને તેથી વિશ્વનાં અન્ય દેશોની તુલનામાં ભારતમાં ખેત ઉત્પાદકતા અત્યારે પણ નીચી જોવા મળે છે.

ભારતમાં નીચું ખેત ઉત્પાદન અને ઉત્પાદકતાનાં કારણો:

ભારતમાં ખેત ઉત્પાદકતા નીચી રહેવા માટે નીચે પ્રમાણેનાં કારણો આપી

શકાય

(1) ટેકનોલોજીકલ કારણો (2) સંસ્થાકીય કારણો (3) સામાન્ય કારણો

(1) ટેકનોલોજીકલ કારણો

ભારતમાં નીચી ખેત ઉત્પાદકતા માટે નીચે પ્રમાણેનાં ટેકનોલોજીકલ કારણો રજૂ કરી શકાય.

:: About College ::

Our College has excellent infrastructure and congenial environment, which provides students a platform to exhibit their potentiality in the field of higher education. In the competitive environment of higher education, the institute has maintained its repute firmly. The institute is proud of large classrooms, prosperous library, huge sports campus, well designed and maintained botanical garden, biodiversity and highly qualified & well experienced faculty members.

9 788192 695679

:: Publisher ::

Principal,

Shri & Smt. P. K. Kotawala Arts College, Patan